

MANUAL d'ORALITAT

EN SET JORNADES I SET CONTES

Roser Ros i Vilanova

Col·lecció art¶ula

Manual d'oralitat en set jornades i set contes

© del text: Roser Ros i Vilanova

© de l'edició: Tantàgora,

Carrer Baró de la Barre 16, primer, 08023 Barcelona

www.tantagora.net

Disseny de la col·lecció i maquetació: Quim Diaz / Xpress.cat

Correcció: Ariadna Puig

Primera edició: juny del 2020

Impressió: Colornet, Carrer de la Mare de Déu de Montserrat,
40, 42, 08930 Barcelona

ISBN: 978-84-938581-4-8

D.L.: B-11487-2020

Sumari

Primera part

Hola!	6
Per començar	14
Jornada primera	28
On es parla del poder de la paraula	
Jornada segona	
On es consideren les rondalles com a dames de companyia i s'il·lustra l'afirmació amb tres exemples	36
Jornada tercera	
On es parla del <i>fitness</i> oral i es practica	44
Jornada quarta	
On s'insisteix en el tema de les versions	54
Jornada cinquena	
On el punt de partida és, ara, un conte de Tolstoi	62
Jornada sisena	
On es parla del Somni	70
Jornada setena	
On les tres velletes creuen arribat el moment de descansar	76
Per acabar	81

Segona part

Set contes	96
-------------------------	----

Hola!

No sé si hem coincidit per casualitat en aquest espai o bé hi has fet cap de manera premeditada. Algú te n'ha recomanat la lectura? T'ha mogut la necessitat d'ampliar coneixements? Necessites augmentar els recursos narratius? Però, què importen les raons? El que és una certesa és que aquí ens trobem, tu i jo, disposats a compartir una aventura que s'inicia amb la lectura.

Sigui quina sigui la raó que t'ha portat fins aquí, confesso que posar per escrit bona part de la meva experiència com a narradora i les reflexions sobre l'art d'explicar ha estat un exercici memorable, tant per l'esforç que m'ha representat com pel plaer que n'he obtingut.

Ara que ets aquí, ja deus saber què t'espera. Dedicar un temps a fer l'esforç de comprendre, endevinar, descodificar uns signes que se m'han anat fent visibles damunt d'aquest espai que és per a mi la pantalla i que tu aniràs descodificant i sonoritzant, de manera silenciosa o de viva veu, mentre els llegeixes. Que et facis acompanyar de marcador per assenyalar allò que creguis oportú o que et disposis a prendre les notes que et calguin, és cosa teva.

Damunt d'aquests fulls t'hi esperen mots i paraules que jo he anat buscant i confegint, en un procés lent però acurat, amb la finalitat de compartir amb tu el que penso i sé d'un tema que conec i estimo: la narració, els contes, les narradores i els narradors.

Al llarg d'aquest manual que tens entre mans, m'agradarà conversar amb tu d'oralitat, una terra que és per a mi bressol de la bona llengua, un sistema primari anterior a qualsevol codi escrit, immaterial i efímer que habita en el cos del parlant i s'expandeix cap a l'exterior fins a atènyer un oient. També em referiré, esclar, a l'escriptura, aquest sistema secundari tingut per Saussure com una classe de complement per a la parla i que s'inscriu en un espai tangible (el paper, la taula de fang, el pergamí, el paper, la pantalla, etc.). Oralitat i escriptura són diferents. La durabilitat de la primera, la llengua parlada, depèn de la memòria i la transmissió; la dels escrits està sotmesa a la perdurabilitat dels suports. Per descodificar, conèixer i transmetre la paraula viva calen oients atents. Per descodificar, conèixer

i transmetre la paraula escrita calen lectors, que són, també, una casta d'oients.

Però no tan sols et parlaré de l'escriptura, sinó que me'n serviré per parlar-te de l'oralitat. Veuràs... Quan intento escriure les idees que vull deixar registrades en aquests escrits, em guia una veu interna que procedeix de la meua llengua parlada i, en un procés de traducció al sistema de signes escrits, procuro no traïr massa el que vull expressar. Ara bé, configurar els mots en un espai concret, la pantalla de l'ordinador (que tu probablement veuràs damunt del paper), contribueix positivament no tan sols a endreçar el meu pensament, sinó que també el modifica, millorant-lo. El temps dedicat a escriure és fet de reflexió, de tornar sobre una cosa pensada, considerant-la detingudament, aprofundint-hi.

Parlem, ara, del que trobaràs en aquest manual. **La primera part** és un convit a viatjar per l'oralitat. Tres velle-tes s'encarreguen de fer descobrir al viatger aquesta terra acompanyant-lo durant set jornades, un temps més

que suficient per guanyar-se la confiança de qui vulgui seguir-les, tal com es comprovarà al llarg de les pàgines d'aquesta primera part del llibre. Convé assenyalar, a més, que, si bé la companyia de les tres velletes, conegudes com a Oïda, Memòria i Veu, és imprescindible per moure's en terres d'oralitat, no ho és menys la presència d'un altre personatge, també metafòric, anomenat Comunicació Artística en Petit Grup, que en diàleg constant amb l'autora d'aquestes ratlles ajuda a donar a conèixer la naturalesa de les relacions que tenen lloc entre parlants d'un mateix entorn. Les seves intervencions ens permeten saber que la interrelació que es crea és més important que el que ens expliquem. Però no avancem esdeveniments.

A la **segona part**, el lector hi trobarà set contes, en alguns casos procedents del folklore, la missió dels quals és oferir materials verbals confegits a través de l'escriptura –és impossible fer-ho a través de la paraula viva, ja que ens trobem dins les pàgines d'un llibre–, aptes per ser llegits i, en un procés d'adopció personal, aptes, també, per ser explicats.

Aquests relats són una bona oportunitat per explicar i explicar-nos qui som, d'on venim, quina diversitat de contextos socials i culturals els han anat donant forma creant les diferents versions que en coneixem (o no) i que, a vegades, són tan oposades a les maneres de pensar d'ara... I és que un conte és un receptacle verbal on hem anat dipositant sentiments, símbols i significats, i es pot dir que la suma d'aquests elements configura una veritable constitució. I els contes, com les constitucions, no existeixen per ser conservats en un pot de formol, ans al contrari, quan caduquen i no ens representen, o bé es moren d'inanició o bé es revisiten, per renovar-los amb coneixement de causa.